

Pandemins långa skuggor

När år 2020 skålades in var det få – om någon – som anade vilken enorm betydelse det nyupptäckta coronaviruset skulle komma att få för världsekonomin. Visst talades redan tidigare om en avmattning av konjunkturen, men ingen hade kunnat förutspå den exceptionella inbromsning som följde då land efter land, efter decennier av globalisering, stängde sina gränser och införde mer eller mindre hårda direktiv om social distansering. Orderingångarna sjönk som en sten under våren och de korttidspermitterade som händelsevis kikade ut från sina hemmakontor kunde notera hur flygplan i luftrummet blev en allt mer ovanlig syn. Pandemin har haft fatala konsekvenser för många verksamheter inom restaurangnäringen, idrott och kultur, medan dagligvaruhandeln gynnats av hemmasittandet.

Många är de traditioner som i år har fått kullkastas till följd av viruset. En tradition som dock upprätthållits är utdelandet av Ekonomipriset till Alfred Nobels minne, som i år tilldelats Paul R Milgrom och Robert B Wilson. Likaså inleds årets sista utgåva av *Ekonomisk Debatt* traditionsenligt med en artikel om årets Ekonomipristagare, författad av priskommittén.

Därefter bryter vi med traditionen genom att viga resterande artikelutrymme åt specialskrivna artiklar om coronaepidemins konsekvenser ur ett ekonomiskt perspektiv.

Karolina Ekholm inleder med att förklara krishanteringens ABC och att visa hur pandemin påverkat olika sektorer i ett antal europeiska länder. Ekholm problematiserar två beslut som fattats under brinnande kris och som kan få långsiktiga konsekvenser, men som – kanske just på grund av denna långsiktighet – inte uppmärksammas så ofta i den dagliga medierapporteringen. Det rör dels Riksbankens köp av företagsobligationer, dels EU:s beslut att låna upp pengar och dela ut som bidrag till medlemsländer som drabbats hårt av pandemin. Ekholm pekar på demokratiska underskott kopplade till bägge dessa reaktioner på krisen.

Att Lars Jonung gärna använder backspegeln som kompass bekräftas än en gång när han tillsammans med Fredrik N G Andersson jämför utvecklingen av centrala makroindikatorer under coronaåret, 1990-talskrisen och den senaste finanskrisen. Coronakrisen utmärker sig genom bl a starkt växelkurs för kronan och snabb börsåterhämtning. Precis som Ekholm uppmärksammar Andersson och Jonung Riksbankens obligationsköp och de noterar att banken redan före krisen bränt sitt bästa krut genom de senaste årens lågräntepolitik. Författarna håller fram att coronakrisen bevisat värdet av finanspolitisk beredskap,

men ordinerar nu en övergång från efterfråge- till utbudspolitik.

Coronakrisen har även satt nytt ljus på samhällsekonomiska kalkyler och värdet av ett statistiskt liv. Lars Hultkrantz bringar klarhet i hur människoliv och hälsa värderas i de kalkyler som används av Trafikverket och inom sjukvården. På ett pedagogiskt sätt beskrivs forskningen och antagandena som ligger bakom värderingar av människoliv och hur dessa värderingar kan användas under epidemier.

Anders Forslund diskuterar hur arbetsmarknaden påverkats av Coronakrisen och kommenterar de ekonomisk-politiska åtgärder som satts in för att begränsa att arbetslösheten drar iväg till allt för höga nivåer. Nedskärningarna av arbetsförmedlingen lyfts fram som extra problematiska i dessa tider när behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder är större än på mycket länge. I kölvattnet av krisen spås personer med en svag ställning på arbetsmarknaden att drabbas hårdast.

Coronatemat fortsätter i Forum, där LO-ekonomerna Thomas Carlén och Torbjörn Hällö argumenterar för en omläggning av arbetsmarknadspolitiken för att minska risken för långtidsarbetslöshet, medan Hedvig Heijne, Therese Lindström och Eskil Wadensjö lyfter idéer om hur utlandsfödda kvinnors företagande kan stöttas. Slutligen visar ekonom-historikerna Liselotte Eriksson och Lars-Fredrik Andersson att pandemier inte behöver ha långvariga effekter på hushålls riskstrategier.

Med tillönskan om stimulerande läsning och ett godare nytt år 2021.

Mikael Elinder och Lina Maria Ellegård